

BİLİM DOĞRUDAN DOĞRUYA BİR ÜRETİM GÜCÜ HALİNE GELMİŞTİR

İstanbul Kimya Mühendisleri Odası'nın Kongresindeki konuşma, 19 Kasım 1975.

Sayın başkanlık divanı, sayın üyeler ve misafirler,

Bu değerli toplantıda bana konuşmak fırsatı verildiğinden dolayı içtenlikle teşekkür eder, böyle bir toplantının toplumsal ve hatta siyasal açıdan önemi üzerinde kısaca durmak isterim. Bence Kimya Mühendisleri Odası'nın düzenlediği bu seminer ve daha önce başka teknik eleman kurullarının düzenledikleri ileri toplantılar ve kurultaylar ülkemizde teknik eleman topluluklarının vardıkları sosyal ve hatta siyasal bilincin birer ifadesidir ve bu açıdan son derece memnuniyet vericidir.

Kapitalizmin yaygınlaştırmak istediği ve büyük ölçüde yaygınlaştırıp tutturduğu bir iş bölümü anlayışı ve uygulaması vardır. Bu iş bölümü anlayışı ve uygulamasına göre iş bölümü sisteminde yer alan çeşitli çalışma kolları, uzmanlık sahaları birbirinden su geçirmez, hava geçirmez duvarlarla ayrılmış, kendi içine kapalı kompartmanlar halinde düşünülür ve böyle olması gerektiği görüşü savunulur, tutturulmaya çalışılır. Yani bu alanlarda çalışan her birimizin önce insan sonra yurttaş olduğumuz unutturularak, sanki birinci vasfımız mühendis olmak, mimar olmak, tekniker olmak, öğretmen olmak, sağlık memuru olmak, tornacı olmakmış gibi bir zihniyet ve alışkanlık geliştirilmek istenir. Halbuki modern toplumlarda iş bölümü sistemi ve bu iş bölümü sistemi içinde uzmanlaşmak ne kadar önemli olursa olsun, hiç şüphesiz burada çalışan kişiler önce insan sonra yurttaşlardır ve bunun için de hem dünyanın ve insanlığın sorunlarıyla hem de öncelikle kendi yurtlarının sorunlarıyla ilgilenmek ve burada sorumluluklar yüklenmek durumundadırlar.

Kapitalizmin büyük ölçüde yerleştirdiği, ama şimdi artık yavaş yavaş kırılan bu anlayışa göre bilim adamlarının, teknik elemanların ve bilime dayanan çalışmalar yapan insanların sadece objektif gerçeklerle meşgul olmaları gerekir. Bunun sonunda objektif gerçekliğe ait yargılarda bulunabilirler, bunu yapıyorlarsa eğer bilim sahasında kalmaktadırlar, bilimsel çalışmalar yapmaktadırlar, rasyoneldirler. Ama zinhar değer yargıları denilen sahaya geçmemelidirler, değer yargıları bilimin ve bilime dayanan teknolojinin ve diğer çalışmaların dışındadır. Bu aslında sosyal ve politik bir takım amaçlar güden bu yanlış iş bölümü anlayışının sözde yüksek teorik seviyede, sözde bilimsel metodoloji alanında yüceltilmeye çalışılan bir görünüşüdür. Bilim adamlarına, teknik elemanlara “Siz objektif gerçekle meşgulsünüzdür, ona ait yargılarda bulunabilirsiniz, bunun dışına çıkmak, değer yargılarıyla meşgul olmak bilime aykırı olur” demek şu anlama gelir : “Siz hem bilimsel çalışmalarınızı yapın, teknolojik çalışmalarınızı yapın, problemlerinizi çözün, ama bulduğunuz sonuçların toplumda hangi maksatlarla ve ne biçimde kullanıldığıyla zinhar meşgul olmayın”. Hâlbuki bugün artık ileri toplumlar hep bildiğimiz gibi teknolojik devrim, bilimsel devrim safhasına girmiştir. Bilim doğrudan doğruya bir üretim gücü

haline gelmiştir. Bunun için bilimle ve teknolojiyle meşgul olan insanların topluma karşı büyük sorumluluğu vardır, yaptıkları keşiflerin, vardıkları sonuçların toplumda hangi maksatlar için, kimin hizmetine ve çıkarına kullanıldığı konusunda. Kısa- ca söyleyeyim, böyle sözde metodolojik objektif gerçeklik yargıları ve değer yargıları ayırımı aslında ne bilimde ne felsefede değeri olmayan bir safsatadan başka bir şey değildir. İş bölümünde yer alan her birimiz için durum bu olduğu gibi, işbölümünde yer alan grupların oluşturdukları kurumlar için, dernekler için de durum aynıdır.

Şüphesiz kitle örgütleri, meslek örgütleri siyasi parti değildir. Bir siyasi parti- nin siyasetle meşgul olduğu anlamda ve biçimde bu konu ile meşgul olmaz. Kitle örgütlerinin, mesleki kuruluşların ilk ve temel görevleri kendi örgütlerini, kendi sahalarını ilgilendiren sorunlarla meşgul olmak, kendi kitlelerinin güncel, yaşamsal sorunlarına çözüm getirmektir. Ama tıpkı her birimiz önce insan sonra yurttaş olduğumuz gibi, kitle örgütleri, meslek örgütleri de toplum düzeyinin bütününün birer parçasıdır, toplum düzeninin bütününden koparılamaz ve soyutlanamaz. Binaenaleyh, elbette ki kitle örgütleri genel olarak toplumun gidişatı hakkında, ekonomik, politik, sosyal politikası ve sorunları hakkında bir tutuma sahip olmak mecburiyetindedir ve bu tutumu belirlemek hem hakkı, hem görevidir. Ama dediğim gibi esas vazifeleri kendi kitlelerinin, kendi örgütlerinin problemleriyle meşgul olmaktır. Ne var ki mesleki kuruluşlar, teknik kuruluşlar kendi sahalarına ilişkin sorunlarla meşgul oldukları zaman dahi bu sorunların toplumsal yanlarından, siyasal yanlarından kurtulamazlar. Teknik problemler, toplumsal sorunlardan kopuk değildir. Örneğin bugün burada bu toplantıya vesile olan seminerin bildirilen gündeminde gördüğümüz üç esas konu doğrudan doğruya toplumsal yanları, siyasal yanları olan konulardır. Bilgi birikimi ve teknolojik gelişim böyledir. Proje ve proses mühendisliğinin ulusal düzeyde kurulması ve geliştirilmesi problemi böyledir. Beyin göçünün önlenmesi ve bu surette dışa bağımlılığın azaltılması, teknik elemanlara istihdam olanaklarının bulunması böyledir. Bu konular dar ve gerçek anlam da teknik sorunlar değildir. Eğer bu konularda aksaklıklar, olumsuz yanlar varsa bu teknolojinin kendisinden doğmamaktadır. O teknolojinin bu toplum düzenine ithali şeklinden, kullanılışı şeklinden doğmaktadır. Binaenaleyh doğrudan doğruya toplum düzeyiyle ilgili olan problemlerdir. Ben bu problemlerin ayrıntılarına uzun uzun girecek değilim. Bir kere bu benim için biraz çizmeden yukarı çıkmak olur. Siz bu sorunları çok daha ehliyetli olarak ve çok daha ayrıntılı olarak bilmektesiniz. İkincisi buradaki kısıtlı bir zamanda bu konulara fazla ayrıntıyla girmeye imkân yoktur, zaman müsait değildir. Ben belli başlı noktalara işaret edecek ve bu noktalarda hatırımda kalan bazı çarpıcı örneklerle işaret etmekle yetineceğim.

Dışardan aldığımız teknolojiye gördüğümüz aksaklıklar nelerdir? Bir kere dışardan bize genel olarak geri teknoloji gelmektedir. Oysa artık biliyoruz ki gelişmekte olan ülkeler kalkınabilmeleri ve mümkün olan en kısa zamanda çağdaş ileri seviyeye erişebilmeleri için temel sanayilerini öncelikle en ileri teknolojiyle kurmak durumundadırlar. Oysa bize yabancı sermayenin getirdiği teknoloji geridir. Yabancı sermaye yatırımlarında kullanılan teknolojinin geri olduğu geçmiş yıllarda Devlet Planlama Dairesi'nin yayınladığı çeşitli raporlarda örnekleriyle ve rakamlar zikredilerek belirtilmiştir. Ama yalnız, ve maalesef yabancı sermaye yatırımlarının

kullandığı teknoloji geri olmakla kalmıyor, bize verilen kredilerle bizlerin kurduğu tesislerde de ithal edilen, kullanılan teknoloji geridir. Ereğli Demir Çelik kurulduğu zaman bu mesele üzerinde uzun uzun durulmuş ve tartışılmıştır. Ereğli Demir Çelik için yapılan iki tane belli başlı itiraz vardır. Birisi, mümkün olandan çok daha pahalıya çıkıyordu. Rakamlar aklımda yanlış kalmadı ise 3,5 milyara çıkması mümkün iken 5 milyarın üzerinde bir maliyetle kurulduğu iddia ediliyordu. Diğer bir önemli iddia da Ereğli Demir Çelik'in bugün dünyada demir çelik istihsalinde kullanılan en ileri teknolojiyle kurulmadığı, geri bir teknolojiyle kurulduğu, bundan dolayı, Ereğli Demir Çelik'in yalnız ilk acemilik senelerinde değil, fakat ömrü billah, daima, yüksek maliyetle çalışacağı ve bundan dolayı da hiç bir zaman milletlerarası piyasada rekabet eder duruma gelemeyeceği idi. Kuruluşundan bu yana geçen seneler bu iddiayı doğrulamış bulunuyor, yüksek maliyetle çalışıyor, devlet sübvansiyonu, koruması olmadan kendi gücüne güvenerek milletlerarası piyasaya çıkıp rekabet edecek durumda değildir. Bugünlerde sözü edilen İstanbul metrosu konusunda da, herhalde hatırlayacaksınız yazılan çizilenlere göre Fransız grubunun metro konusunda verdiği teklif teknolojik açıdan geriymiş. Artık metro inşasında kullanılmayan bir teknik öneriliyor projede ve bundan da maksat artık Fransızların kendilerinin kullanmadıkları bir takım makinaları ve teçhizatı bize bu projeye yüklemek, bize transfer etmiş maksatları. Bir defa, bu geri teknoloji meselesi son derece önemli. İkincisi dışardan gelen bu teknoloji bize pahalıya mal oluyor. Biraz önce konuşan sayın konuşmacı hiç işletmeye girmeyen tesisler de var dedi. Ve doğru işittimse galiba asit-sülfürik tesislerini misal verdi. Durun, düşünün bu ne derece bir israftır. Kaç milyonlarca liraya o tesisler kuruluyor, ondan sonra üretime geçmeleri senelerce erteleniyor. Veya bugüne kadar hiç üretime geçmemiş bulunuyor. Gene bugünlerde bunun diğer bir parlak misali Karadeniz Bakır İzabe tesisleridir. Gazetelerde çıkan haberlere göre bu tesislerin projesini yapıp kuran ve herhalde proses dizaynını da yapan Amerikan firması bu işten vazgeçmiş, çekip gitmiş. Ve bugün Karadeniz Bakır İzabe tesisleri işlemez haldedir. Şimdi yeniden dizaynlar, projeler yapılıp yeniden bir düzenlemeye geçmesi gerekiyormuş üretime başlayabilmesi için. Bu da israfın aklın pek alabilecek gibi olmadığı aşırı örneklerinden birisi. Diğer büyük bir israf kaynağı Alman teknolojiyi, aldıktan sonra kendi olanaklarımızla üretmek ve geliştirmek yoluna gitmememizden doğuyor. Bugüne kadar Türkiye'de 5 tane gübre kompleksi yapılmış fakat bugün Türkiye'de bir 6. gübre kompleksi yapılacak olsa yeniden aynı tip teknolojiyi gene yabancı kaynaklardan, yabancı memleketlerden ithal etmek zorundayız. Çünkü bu tesisler kurulurken, bu tesisleri artık kendimiz kuracak şekilde ele almamız ve kadroları yetiştirmemiş, yetiştirme yoluna gitmemişiz. Tabii yabancı sermaye zaten buna müsaade etmiyor ve bizim dışa bağımlı ve emperyalizmle bütünleşmiş olan büyük tekelci sermaye de bu durumu kabul ediyor. Aynı şekilde üç tane demir çelik tesisi yapıldı. Fakat bugün bir 4. demir çelik tesisi yapılırsa aynı derecede teknoloji dışardan ithal edilecektir, projeleri yabancılar tarafından yapılacaktır, kontrolleri yabancılar tarafından yapılacaktır. Diğer çok çarpıcı bir misali barajlar konusunda -ki barajlar konusunda öyle 3-5 de değil, şimdiye kadar 44 baraj yapılmış fakat bir 45. baraj yapılacak olsa gene teknolojisi dışardan ithal edilecek- gene projeleri kontrolleri vesaireleri

yabancı uzmanlar tarafından yapılacak. Bu ne kadar büyük bir israftır! Yalnız para olarak değil, enerji, insan kaynağı olarak, ne kadar büyük bir israftır. İkincisi de bizim teknolojiyi üretme ve geliştirme problemimizin bir çıkmazda olduğunu gösteren bir örnektir. Biz böyle mütemadiyen aynı tip teknolojiyi, aynı tip tesisler için her defasında dışardan ithal eder durumda kaldıkça raporda yazıldığı gibi kendi teknolojimizi yaratmak, aynı teknolojiyi üretmek ve yeni gelişimlere, yeni buluşlara gitmek imkânımız yoktur.

Bir başka taraftan da büyük bir israftır bu şekilde proje, teknoloji ithali. Bu da bu yabancı firmalara ödediğimiz uzmanlık ücretleridir. Bize verilen yabancı kredilerin çok azı devletten devlete verilip devlet tarafından kendi planına ve programına göre kullanılan kredilerdir. Kredilerin büyük çoğunluğu proje esası üzerinden verilir. Bu projeler krediyi veren tarafça seçilir. Mesela AET'nin konsorsiyumunun verdiği krediler böyledir. Vak'a projeleri Türk hükümeti tanzim eder ve tevdi eder. Ama bu projelerden hangisini kabul edeceğine AET konsorsiyumu ve yatırım bankası karar verir. Ve bu karar alındıktan sonra da krediler bir takım ağır şartlarla verilir. Kredinin verilmesi şartlarında konumuzla ilgili olarak, teknolojiyle ilgili olarak şu biçim hükümler yer alır.

Projenin yani tesisin inşa ve kuruluş projelerini, hazırlıklarını mutlaka kredi veren tarafın gösterdiği milletlerarası çapta denilen bir mühendislik ve proje kurumu deruhte eder, ona verilir. Tesisler inşa olunurken denetim Türk mühendislerine ve mimarlarına bırakılmaz. Gene dıştan uzmanlar getirilir ve onlara büyük ücretler ödenir. Bu suretle verilen kredilerin büyük bir bölümü daha baştan krediyi veren tarafa ödenmiş olur. Bu konuda da galiba en parlak misal bugünlerde Dünya Bankasının İstanbul Belediyesinin işlerine ilişkin olarak vermek istediği kredi ki galiba 30 küsur milyondan 21 milyon dolarını yani 2/3'sinin veya daha fazlasının böyle proje ve uzmanlık işleri için ödenmesini şart koyuyor. Öyle ki 30 küsur milyon krediden ancak 9 küsur milyon lira gerçek kredi olarak kalacak bizlere. Yapılan bir araştırmaya göre 1963-1970 arasında bu şekilde projeler için, teknik elemanlar için dışarıya tam 6,5 milyon lira teknik hizmet ücreti ödenmiştir. 6,5 milyon lira 1963 ve 1970 arasında. Çok acı ve düşündürücü bir husustur ki aynı dönem zarfında yerli teknik hizmetlere ancak % 1'in altında bir ücret ödenmiştir. Ecnebilere ödenen 6,5 milyon lira ise o dönemdeki, o yıllardaki yatırımların değerlerinin % 23'üne eşittir. Hâlbuki aynı dönemde yerli Türk mühendislik, teknik hizmetlerine ödenen miktar % 1'in altındadır. Gene bir başka çarpıcı misal yalnız petro kimya tesislerinde lisans ve "knowhow" ücreti olarak 880 milyon lira ödenmiştir. 1 milyara yakın bir para ödenmiştir. Bu çeşit teknoloji ithalinin ne kadar büyük masraflara, israflara yol açtığı ortadadır. Bu misalleri çoğaltmaya lüzum görmüyorum. Dediğim gibi sizler çok daha iyi misallerini ayrıntılarıyla biliyorsunuz. Konuşmamı uzatmamak için, ne gibi çareler önerilebilir bunlara, kısaca değinmek isterim. Yaptığınız eleştirilerden bir bakıma çareler kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Aynı tip tesisler için aynı tip teknolojiyi 3 defa 5 defa 44 defa ithal etmemek için bir sanayi kolunda bir tip tesis ilk kurulduğunda orada mutlaka yerli elemanların çalışması ama öyle küçük, kıyıda köşede işlerde değil, o tesisin kuruluşunu gerçekten öğrenebilecekleri şekilde katılmaları şartı yerine getirilmelidir. Öyle ki,

aynı tip bir 2. yatırım yapıldığında artık bunu kendi elemanlarımız vasıtasıyla, belki ikincisi de tüm kendi elemanlarımız vasıtasıyla olmaz, gene biraz dışardan yardım isteriz. Ama giderek sadece kendi elemanlarımız, kadrolarımız vasıtasıyla kurabilir hale gelsin, dışardan teknoloji ithal etmek durumunda ve dışarıya böyle milyarları tutan teknik hizmet bedelleri ödeme durumunda kalmayalım, bu durumdan kurtulalım. Diğer bir yapılması gereken husus modern sanayi teknolojisini mutlaka sürekli yenilemek zorunda olduğu için, en modern teknoloji dahi kısa bir zamanda eskiyebildiği için, kurulan tesislerle birlikte yalnız üretime ait tesisler değil fakat o sanayi kolunda bilimsel ve teknik araştırma yapacak tesislerin de kurulması gerekli laboratuvarların, atölyelerin ve diğer alet ve edavatın temin edilmesi ve o fabrikanın o yatırımın kadrolarında en baştan teknik, bilimsel araştırma yapacak elemanlar için de yer açılması, üretimle beraber bunların da çalışmaya koşulmasıdır. Bu yetmez. Bunun dışında, fiili üretim ünitelerinin dışında, özerk bilimsel ve teknik araştırma kurumları açılmalıdır. Ve bu özerk araştırma kurumları sanayileşme ile ve sanayileşmenin problemleriyle ilişkin olarak koordine biçimde çalışmalıdırlar. Bu da yetmez. Üniversitelerde, bilhassa teknik üniversitelerde bilimsel ve teknik araştırmalar ülkenin sanayileşme süreciyle temas haline getirilmeli ve koordine bir şekilde çalışmalıdır.

Buradan bir başka noktaya geliyoruz. Bu bilimsel teknolojik araştırmaların yapılabilmesi için elbette ki bu çalışmalarını yapacak uzman elemanların yetiştirilmesi lazımdır. Burada bir eğitim problemine geliyoruz. Eğitimin de üretime dönük olarak ve üretimle ilişkili, temaslar kurmuş, onun sorunlarına cevap verir biçimde yeniden planlanması lazım ve programlanması lazımdır.

Diğer taraftan, sanayileşme süreci ve sorunu kentleşme süreciyle yakından ilgili olduğundan dolayı sanayileşme ve teknoloji sorunlarımızı ele alıp çözüme kavuşturmaya çalışırken kentleşmenin doğurduğu problemleri de ihmal edemeyiz ve kentleşmenin sıhhatli ve halk yararına olabilmesi için mutlaka devlet arsa ofisleri yanı sıra proje ofisleri ve uygulama kurumları da kurulmalıdır.

Görülüyor ki mesele bütün bir toplumun işlerini, sorunlarını, faaliyetlerini birbiriyle uyumlu olarak ve birbiriyle dengeli olarak merkezi bir planlamaya bağlamaktır. Toplumun bütün kesimlerini, bütün faaliyetlerini, bütün iş kollarını, bütün sorunlarını kapsayan ve içten tutarlı, içten dengeli, uyumlu bir merkezi planlama olmadıkça ama gerçek bir planlama, şimdiki gibi tavsiyelerden ibaret olan ve özel sektörün ihtiyaçlarına göre ayarlanıp, programlanan bir planlama değil, yaptırım müeyyidesi olan ve toplumun, ekonominin bütünüyle çıkarlarına göre ayarlanan bir planlama. Yatırımları kârlılıklara göre değil, -özel sermaye kârlılıklara göre yatırım yapar- ekonominin bütünüyle kalkınması için önceliklere yöneltilecek olan bir merkezi planlama söz konusudur.

Görülüyor ki sorunlar birbirine bağlı ve birbirini karşılıklı etkiler durumdadırlar. Bu işlere ek olarak şimdiye kadar çok söylendiği gibi bütün doğal kaynaklar, yeraltı, yerüstü zenginliklerimiz de devletleştirilmelidir ve devlet denetiminde işletilmelidir. Doğrudan devlet işletmeleri olmayabilir, özerk kurumlar, işletmeler olması daha da uygundur ama mutlak surette devletin denetimi, planlaması altında işlemelidirler.

Şimdi bu konularda devlete bu kadar ağırlık verince sözlerimi bitirmeden önce çok önemli bulduğum bir soruya da kısaca değinmek istiyorum. Bazı çevrelerde, hatta ilerici çevrelerde devlet ve devletçilik konusunda yanlış bir anlayış var. Devletçiliğe havale ederseniz bir meseleyi, bir işi devletin eline, denetimine verirseniz mesele hallolur, yolsuzluklar ve kötü uygulamalar ortadan kalkar gibi bir kanı, bir görüş var. Hâlbuki Türkiye devletçiliği uzun zamandır denemiştir. Ve denenen devletçilik göstermiştir ki devletin elinde veya denetiminde olması hiç de irrasyonel israfçı uygulamaları ortadan kaldırmıyor, yolsuzlukları ortadan kaldırmıyor ve bunların yerine rasyonel, etkin bir işletme, uygulama getirmiyor. Neden? Çünkü bu yanlış devletçilik ve devlet anlayışında olanlar devleti toplumdan soyutlayarak düşünüyorlar. Hâlbuki devlet toplumun ve toplumu oluşturan sınıfların üstünde hakem durumunda olan tarafsız bir kuruluş değildir. Toplumun hiç bir kuruluşu zaten daha önce de işaret ettiğim gibi toplumun bütününden kopuk, onun etkilerinden uzak değildir. Devlet ve Devlet mekanizması ise hiç değildir.

Sınıflı toplumlarda devletin niteliğini o toplumun sınıfsal yapısı tayin eder. O toplumda egemen sınıfın, iktisadi ve politik gücü elinde toplamış olan sınıfın hangisi olduğu tayin eder. Dışa bağımlı, emperyalizmin sömürüsü ve baskısı altında dışa bağımlı geri bir kapitalizmin egemen sınıfı olan burjuvazinin etkisinde hatta denetiminde olan bir devletçilik ekonominin bütününe göze alan, milli ekonominin çıkarlarına göre ayarlanan, halka hizmet eden, halkın yararını gözetten bir devletçilik olamaz ve olamıyor. Onun için devletçilik meselesini toplumsal düzen meselesinden ayrı olarak düşünemeyiz. Devletin kendi mekanizması ve devletin denetiminde olan özerk kuruluşlar ancak işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ve onlarla beraber demokratik ve ilerici güçlerin iktidarı oluşturduğu bir düzende ancak milli ekonominin bütünü yararına ve büyük, geniş halk kitlelerinin yararına işleyen bir devletçilik ve bir devlet uygulaması olabilir. Bunun için devlet yapsın, devlet etsin derken hangi devlet, kimin devleti, kimin hizmetinde ve yönetiminde bir devlet mekanizması sorunlarını unutmamak lazım. Ama şuna da işaret edeyim; bugün henüz işçi ve emekçi halk kitlelerinin siyasal alanda etkisi fazla değil diye, öyleyse ha özel sektör elinde olmuş ha devlet elinde olmuş bir fark etmez düşüncesi yanlıştır. İlerdeki uygulamalar bakımından bugün devlet sektörünün genişlemesi faydalıdır ve bugünden işçi ve emekçi sınıfların, yurtsever teknik elemanların ve memurlar tabakasının ve diğer ilerici, demokrat aydınlar ve gençlik kitlesinin bu devletçiliğin olumsuz yanlarının düzeltilmesi, daha demokratik bir işleyişe kavuşturulması, daha halka dönük hale gelmesi yolunda verecekleri mücadeleler vardır. Ve düzen kökünden değişme bile, bu mücadeleler etkisiz kalmaz. Devlet mekanizmasının, devletin denetimindeki özerk müesseselerin ve genellikle devletçilik politikasının daha halk yararına, daha demokratikleşme sürecinden yana işlemesine neden olabilirler. Bunun için hepimize bu yolda mücadele etmek, bu yolda neler yapılabilir, ne gibi çözümler getirilebilir, bunları düşünüp, demokratik yoldan mücadelesini vermek görevi düşmektedir.

Çok teşekkür ederim ve çalışmalarınızda başarılar dilerim.

“MC İktidardan Düşürülmelidir” broşürü, Şubat 1976